

Slavenski dom

Štev. 85

V Ljubljani, 14. aprila 1936

Leto 1.

V pričakovanju zadnjega smrtnega napada železnih ptičev

Italijani na obalah jezera Tana

Addis Abeba, 14. aprila. o. Tukaj se potrjujejo vesti, da so na velikonočno jutro Italijani dospeli na samo obalo jezera Tana. Italijanske čete so prodrale do jezera po cesti, ki veže jezero v Gondarom. Italijani so cesto razširili in jo sprosti dovrševali tako, da so lahko motorizirani oddelki sledili neposredno za prvimi napadalnimi četami. Italijanske prednje straže so zasedle polotok Goregora na severni obali jezera. Zdi se, da je italijansko vojno poveljstvo hotelo prav za veliko noč odgovoriti na angleška sankcionistična prizadevanja z novim uspehom. Zavzete severne obale Tanskega jezera je vzbudilo med abesinskimi krogi velik strah in nevoljo ter razočaranje nad angleško politiko. Zavzete polotoka Goregora je prvi rezultat političnih dogovorov med Egiptom in Italijo. Po italijanskih poročilih je prebivalstvo v krajih ob obali jezera italijanske čete slovesno dočakalo.

Angleži odhajajo

Džibuti, 14. aprila. Angleški vojaški ataše v Addis Abebi, ki so ga smatrali za zelo važno osebnost, ki je odločala o vojaških načrtih Abesinije, je z aeroplanom odpotoval v Anglijo. Ni mogoče vedeti, ali pomeni ta njegov odhod končoveljaven umik Angležev z abesinske pozornice, ali pa je šel samo po navodila.

Italijani odpravljajo suženjstvo

Makale, 13. aprila. — Maršal Badoglio je danes izdal proglas, ki je bil nalepljen po vseh zasedenih naselbinah in z letali raztresen tudi po krajih, ki so še v abesinskih rokah: Plemena iz Tigre, Ambare in Godžama, suženjstvo je ostanek starega barbarstva in tam, kjer veje italijanska zastava, za suženjstvo ni več prostora. Zato je suženjstvo v Tigre, Ambari in Godžamu, kjerkoli veje italijanski prapor, za vedno ukinjeno. Prepovedano je prodajanje in nakup sužnje. Sužnji, ki se nahajajo na imenovanih področ-

jih, so svobodni. Naj se mirno javijo pri italijanskih oblasteh, kjer bodo našli vso potrebno zaščito in pomoč. Kdor bo ravnal v nasprotju s tem predpisom, bo kaznovan po zakonu.

Italijanska letala nad Addis Abebo

Addis Abeba, 14. aprila. AA. Včeraj se je pojavilo nad važno železniško postajo Diridavo italijansko letalo. Izvršilo je nekaj krogov nad vasjo in se nato zopet oddaljilo proti jugu.

Danes dopoldne so nenadoma signalizirali tudi bližnji prihodi italijanskih letal nad Addis Abebo. Prebivalstvo je po večini nemudoma zapustilo mesto. V prestolnici so ostali le še policijski stražniki, nameščenci radijske postaje in drugih državnih ustanov, novinarji ter nekateri tuji.

Addis Abeba, 13. aprila. Davi ob 10 je priletelo nad abesinsko prestolnico sedem italijanskih letal, ki pa so se kmalu odstranila. Kmalu nato je priletel nad Addis Abebo trimotorni bombnik.

Ghandi kliče Indijo na boj

Bombay, 14. aprila. Vseindijski kongres je zaključil svoje delo. Med drugimi sklepi je tudi oglasno sprejel predlog Gandija, ki poziva kongres, da organizira široke indijske množice, zlasti pa kemtski stan, za končno osvobodilno borbo. Istočasno bodo indijski nacionalisti organizirali posebne mladinske oddelke s polvojaško vzgojo.

Japonska trgovina v Abesiniji

Tokio, 14. aprila. AA. Pomočnik zunanjega ministra je izjavil, da japonska vlada skrbno proučuje zaščito interesov svoje trgovine v Abesiniji. V tem pogledu bo Japonska delala čisto neodvisno od interesov Italije in njenih namenov, ki hoče tisti del Abesinije, ki ga ne misli anektirati, oblagodariti z režimom navidezne neodvisnosti. Ob koncu je rekel pomočnik zunanjega ministra, da ves svet skrbno opazuje, kaj bodo v tem vprašanju rekle Anglija, Francija in Društvo narodov.

Malta dobi novo ustavo

London, 14. aprila. Včerajšnji listi so prinesli vesti iz uradnih krogov, da se je angleška vlada odločila spremeniti ustavo otoka Malte. Po tej ustavi ne bo Malta več samostojno državno telo, kakor je bila doslej in več nekaj federativni član angleške države, marveč bo ostala tako zvana kronska kolonija. Potem ne bo imela več svoje avtonomije, marveč bo v svoji upravi v politiki odvisna naravnost o Londonu. Ta odlok angleške vlade je treba pripisovati današnjemu političnemu položaju na Sredozemskem morju in vse bolj rastoči italijanski politični propagandi na Malti. Zaradi tega ni mogoče, da bi Malto avtonomno upravljali kakšni nezanesljivi ljudje, temveč se mora Anglija opirati predvsem na svoje zvesto uradništvo.

Komunisti pošiljajo peklenke stroje

Newyork, 14. aprila. V mestu Wilkersbaru je več mešanov zadnje čase dobivalo sumljive pakete, ki si jih niso upali odpreti. Eden od prejemnikov pa je bil le toliko radoveden, da je paket odprl. Pri tem je zažgalni omot eksplodiral in prejemnika ubil. Policija je takoj uvedla preiskavo in ugotovila, da gre pri tem zločinskem dejanju za maščevanje komunistov, ki so hoteli na ta način poplačati dejstvo, da zaradi združenega napora mešanov ni uspel generalni rudarski štrajk v tem mestu.

Irci se bodo borili proti Angliji

Dublin, 13. aprila. Šef irskega generalnega štaba Morris Thomey je izjavil na nekem zborovanju v Boyleu, da je nova vojna pred durmi. To pot pa se irska vojska ne bo borila na strani Velike Britanije, marveč proti njej. Njena naloga bo ustvariti enotno Irsko v obliki svobodne in od Velike Britanije popolnoma neodvisne republike.

Zeppelin ne sme čez Francijo

Berlin, 14. aprila. Zrakoplov »Grof Zeppelin« je danes odplul na svoje prvo potovanje v Južno Ameriko. Ker francoska vlada tudi topot ni dovolila, da bi nemški zrakoplov plul čez francosko ozemlje, je »Grof Zeppelin« krenil proti Nizozemski. Odtod bo plul ob francoski obali do Biskajskega zaliva in dalje na jug.

tujim ogrožanjem in da nikdo ne bo mogel motiti razvoja trgovinskih zvez, ki se razvijajo sedaj med Črnim in Sredozemskim morjem.

Kemal Ataturk, preporoditelj in voditelj moderne Turčije

Turčija odpoveduje pogodbe

Ankara, 14. aprila. b. Z ozirom na negotovi politični položaj v Evropi in z ozirom na kršenje lokarnske pogodbe s strani Nemčije, zaradi česar se je zamajala varnost vseh mednarodnih dogovorov in določil, je turška vlada po daljšem premisleku poslala noto vsem državam, ki so podpisale lozansko pogodbo o razorožitvi pomorskih ožin. V tej noti prosi Turčija, naj ji države soprodpisnice dovolijo, da zaradi novo nastalega položaja v Evropi poskrbi za varstvo dardanelske morske ožine, ki je za Turčijo v vojaškem in političnem oziru velikanskega pomena. Ta korak turške vlade je popolnoma razumljiv in nujen. Turška poslanica se v glavnem glasi tako-le:

»Ko je Turčija l. 1923 v Lausanni podpisala mirovno pogodbo in sporazum glede režima morskih ožin, se je Evropa nahajala na tem, da se razoroži. Politična organizacija Evrope naj bi se bila predvsem opirala le na načela prava, ki so na temelju vseh mednarodnih pogodb. Suhozemske, pomorske in zračne sile takrat niso bile tako nevarne in vladala je želja, da se še bolj skrijejo. Turčija je takrat dardanelski sporazum podpisala pod izrecnim pogojem, da bodo vsaj vse štiri evropske velesile ožine branile, ako bi bile ogrožene. Danes pa je položaj popolnoma drugačen. Slika Črnega morja se nam prikazuje sicer še

vedno v starih pomirljivih oblikah, toda v Sredozemskem morju so se prilike spremenile in položaj postaja čedalje bolj negotov... Izginilo je edino jamstvo za varnost dardanelskih morskih ožin, ki so sedaj izpostavljene največjim nevarnostim. Ako se Turčiji ne nudi popolna varnost glede na morske ožine, potem ji bo težko odrekati, da se še nadalje odpoje pravica neovirane nadoblasti nad ozemlje, ki spada v meje njene države. Turčija je l. 1932, ko je sporazum podpisala, mislila v prvi vrsti na takojšnjo pomoč četverih velesil, ne pa na počasni, prepočasni razvoj sistema kolektivne varnosti. Danes pa je jasno, da so prvič odnosi velesil, ki jamčijo za varnost Dardanel do Zveze narodov zelo različni, drugič pa je postalo tudi medsebojno tovariško sodelovanje držav-jamčiteljic pri obrambi ožin več kakor dvomljivo. S tem je vsa zgradba iz l. 1923 postavljena na glavo. Danes nikdo ne more več trditi, da so morske ožine zavarovane z jamstvom, ki je kaj vredno. Turška vlada zategadelj sporoča vsem interesiranim vladam, da je pripravljena, da se na podlagi člena 19 pakta Zveze narodov z njimi najprej pogaja o prenosni lausanskega dardanelskega sporazuma in o novi pogodbi, ki je postala neizbežna, ker mora Turčija vedeti, da je njeno ozemlje popolnoma varno pred

Velika noč v Moskvi

Moskva, 14. aprila. Letošnji velikonočni praznik, ki sta ga katoliška in pravoslavna cerkev obhajali isti dan, je v Rusiji padel na enega izmed neštetihih komunističnih državnih praznikov. Ta dan so po državnem zakonu morale biti zaprte vse trgovine in vsi uradi. Tako so Sovjeti sami poskrbeli, da se je velika noč v Moskvi praznovala letos slovesneje kakor poprej. Ogromne množice ljudstva so oblegale redke cerkve. Metropolit Sergij, poglavar tako zvane »obnovljene cerkve, ki je uradno priznana, je maševal v katedrali sv. Nikolaja. Duhovniki te cerkve so vse povsod brali maše. Kljub silnemu navalu vernikov niso letos boljševiski izvajali običajnega nasilja, ker se je bilo bati neredov.

Moskva, 14. aprila. Za velikonočne praznike se je pričelo zasedanje komunistične mladinske organizacije Komsomol. Kongres delegatov, ki zastopa 4 milijone članov, je otvoril komunistični pisatelj Maksim Gorki z bojevitim govorom. Med drugim je dejal: Mladi komunisti morajo držati svoj smod-

nik na suhem. Svetovni roparji ali kapitalisti bodo najprej začeli se boj med sabo, potem pa bodo poslali svoje proletarce proti sovjetski državi. Sovjeti pa jih bodo čakali pripravljeni in jih bodo s krvavimi glavami zapodili nazaj. Gorkij se je za to zborovanje pripeljal nalašč z otoka Caprija pri Neapolju, kjer je prezimoval v svoji krasni vili. V teku zborovanja bodo sprejeti važni sklepi glede organizacije mladih komunistov, toda vse podatke držve v največji tajnosti.

Iz Londona

London, 14. aprila. AA. Anthony Eden se je sinoči vrnil v London in je takoj poklical na telefon ministrskega predsednika Baldwina, ki je bil še na velikonočnih počitnicah. Razen ožje ministrske seje ministrov, ki so v Londonu, je verjetno, da se bo v najkrajšem času vršila uradna seja ministrskega sveta.

Francija pomnožuje polke

Pariz, 13. aprila. AA. »Matin« je objavil vest iz Nancyja, v kateri pravi, da je Francija sprčo ponovne militarizacije nemškega Porenja prisiljena tudi z lastnimi sredstvi skrbeti za varnost v svojih vzhodnih mejah. V poslednjih dneh je bil zaradi tega obnovljen 42. pešadijski polk, ki je bil po vojni demobiliziran. Ta polk je bil takoj odposlan v Neubreischach v Alzaciji. Organizirale so se tudi nove edince, ki so že zasedle posamezne utrdbe v travanskem pasu pri Kolmarju. Prav tako se je obnovil tudi 511. oddelek tankov.

Smrt predsednika grške vlade

Atene, 13. aprila. AA. Pokojni ministrski predsednik prof. Demerdzis si je prav pred kratkim opomogel od svoje zadnje bolezni. Velikonočne praznike je skupno s svojo rodbino preživel na manjših izletih. Sinoči se je vrnil domov in je takoj legel, kakor je bil njegov običaj. Ko se je davi ob devetih zglasila soproga v njegovi sobi, ga je našla mrtvega v postelji. Zdravniki so ugotovili, da ga je okrog petih zjutraj zadela srčna kap v sobi, kjer je sam ležal.

Ministrski podpredsednik in vojni minister general Metaxas je takoj sporočil vest o smrti predsednika vlade Nj. Vel. kralju. Kralj je izrazil rodbini pokojnega predsednika vlade sožalje in se je tudi sam takoj odpeljal na njegovo stanovanje in se poklonil njegovim zemskim ostankom.

Pokojni predsednik grške vlade Demerdzis se je rodil v Atenah 7. novembra 1867. leta. Dokončal je pravne študije na atenskem vseučilišču leta 1896. Leta 1900 pa je napravil doktorat na monakovskem vseučilišču. Nato je postal docent rimskega prava na atenski univerzi. Leta 1930 je bil imenovan še za profesorja civilnega prava na atenskem vseučilišču.

S politiko se je pričel baviti leta 1910, ko je bil izvoljen za narodnega poslanca liberalne stranke. Tri leta nato je postal minister za mornarico v vladi pokojnega Venizelosa. Minister mornarice je ostal leto dni. Že leta 1917 pa je spet prevzel ta resor v vladi g. Zaimisa. Pozneje pa je ustanovil lastno napredno stranko, kjer je še za časa svetovne vojne nastal hud spor med kraljem in Venizelosom ter je prof. Demerdzis tedaj izstopil iz liberalne stranke. Ko je za časa diktature generala Pangalosa tedanji predsednik republike admiral Konduriotis podal ostavko na svoj položaj, so se vse stranke sporazumlele v tem, da ima prof. Demerdzis postati novi predsednik republike, toda on je to kandidaturu odklonil. Po restavraciji monarhije je sestavil prvo kraljevsko nevtralno vlado.

Smrt pokojnega državnika je izzvala vseobčo žalost po vsej Grški. Demerdzis je bil splošno spoštovan in je igral v grškem političnem življenju, kakor kaže njegov kratki življenjepis, zelo vidno vlogo, pa tudi kot učenjak je dosegel velik sloves. Napisal je večje število znanstvenih knjig.

Velika noč

Min. predsednik dr. Stojadinović na sprejemu z ministrom Djordjevićem

Na otoku: žegen neso

na Bledu

Min. predsednik dr. Stojadinović govori s časnikarji v hotelu Toplice

Velika noč v hotelu „Toplice“

Bled, 14. aprila.

Bled letošnje velike noči ni prebil tako, kakor se je splošno pričakovalo; posebno pa ne tako, kakor so pričakovali hotelirji. Prijavljenih je bilo namreč precej gostov in kazalo je, da bo velika noč sezona dobra. Medtem pa je slabo vreme odvrnilo številne prijavitelce od prvotnih načrtov in na Bledu se je znašalo na velikonočno soboto le prav malo gostov.

V splošnem se lahko reče, da je sploh malo takih ljudi, ki znajo izrabiti naša letovišča tedaj, kadar je najlepše: spomladi in jeseni. Stara reč je, da je največji naval tujcev ravno čez poletje, ko navali na naša letovišča ferijalna publika z vseh strani. Medtem pa so oni, ki prihajajo spomladi in jeseni, sami prvovrstni gostje, ki jih tudi hotelirji nazivajo s posebnim imenom »dobri gostje«.

Za letošnjo veliko noč je bilo glavno blejsko shajališče skoncentrirano v hotelu »Toplice«. Saj tu ložira predsednik vlade in minister za zunanje zadeve dr. Milan Stojadinovič. Odkar je predsednik vlade na Bledu, je v hotelu »Toplice« vse živo. Ne prihajajo sicer semkaj številni politiki ali državniki, prihajajo in odhajajo pa neprestano višji uradniki iz Belgrade, ki poročajo predsedniku o tekočih poslih. Marsikateri od njih se pohvali, da reši predsednik tukaj, ko ima mir, naravnost ogromno število aktov. Saj je krožila zadnjič vest, da je padlo v poldruhi uri 250 podpisov!

V ostalem je od važnejših obiskov bil le oni, ko je v petek zvečer prišel na Bled minister brez listnice inž. Voja Djordjevič. S predsednikom sta bila v razgovoru v soboto dopoldne, dočim je popoldne napravil predsednik z ministrom Djordjevičem in vsem svojim spremstvom izlet okrog jezera. Zvečer pa se je minister Djordjevič zopet odpeljal. V soboto je prispel na Bled tudi narodni poslanec Dragiša Stojadinovič, brat predsednika vlade. Z njim se je pojavila na Bledu tudi zanimiva postava znanega ženevskega karikista Dersoja.

Mlado življenje - žrtev nepremagljive narave

Ljubljana, 14. aprila.

Kakor blisk se je razširila včeraj po Ljubljani vest o strahoviti noči pod Triglavom, ki je zajela skupino smučarjev, od katerih je eden — Stanko Dolhar iz Ljubljane — postal smrtna žrtev snežnega meteža in prehudih naporov, ki jih je napravil v noči od sobote na nedeljo.

Skupina smučarjev se je domenila, da gre o praznikih na Kredarico. Med njimi sta bila tudi

23 letni pasar Stanko Dolhar in njegov brat, akademik Štefan Dolhar. Ko so prispeli v soboto popoldne smučarji, bilo jih je v skupini sedem, v Kranjsko goro, so takoj nadaljevali pot, ker so imeli načrt, da prenočijo v koči na Krmu. Med potjo pa so naleteli na nevzdržne razmere: strahovita burja, snežni metež, pomešan z dežjem,

Je to posebljena vihravost mednarodnega novinarja, ki se znajde povsod — pa že prav povsod.

Predsednik je na odmoru — pravije in tako zatrjuje tudi on sam. Toda, če pride te hotel, hote dosti vtis, da se je semkaj preselilo celotno predsedništvo vlade z vsem zunanjim ministrom vred. Neprestano svigajo po hodnikih tajniki, telefon brni kar večno, vsak hip zabrni tudi pri liftu in iz njega skoči enkrat dr. Protič, ki odda šifriran telegram vratarju, drugič dr. Gašič, ki naroča nekaj povsod se nahajajočemu »dirigentu« hotela g. Poščiču, pa že v naslednjem trenutku izgine, da ne govorimo o drugih, katerih usoda je itak nerazdružljiva s tekanjem na vse strani.

V velikem salonu pa čaka po kak uradnik, da ga pokliče predsednik na referat. V kakem kotu kje pa se pojavi tudi kak navaden zemljan, ki upa in čaka prilike, da morda vendarle pride do predsednika...

Popoldne to tekanje, ki ima svoj gonilni motor v predsednikovi sobi, vsaj malo popusti. Pride čas kosila, po kosilu tu in tam kratko zadržanje v salonu, navadno pa izlet kam v okolico — v kolikor to pač dopušča vreme.

Letošnja velika noč je bila v splošnem bolj kista. Taka, kakor bi morala biti, je bila samo sobota, pa še od te samo popoldne in nekaj maha je privoščil tudi ponedeljek. Gostje take prilike takoj izrabijo in včeraj je predsednik, čim se je vreme malo obrnilo na boljše, napravil izlet v Bohinj. Kakor rečeno, je bila centralna točka blejskih praznikov hotel »Toplice«. V hotelu »Toplice« pa je bila in je še centralna točka vsesa tista okrogla kovinasta in s steklom pokrita naprava, ki visi v prostoru, kjer se stekajo štiri hotelske prometne žile: iz salona, iz prostora pri vratarju, iz obrednic in iz nadstropij. To je — barometer, ki se menda edini na Bledu ne ozira na to, kdo čita z njega vreme. Brezobzirno in skoraj nesramno že vse dni nagiba njegova puščica proti označbi, ki pomneje dež, ter sproti križa vse načrte gostov in hotelirjev...

moker sneg, ki se je oprjel smučk — vse to je smučarje do skrajnosti izčrpalo in jedva so čakali, da prispejo do koč na Krmu, kjer bi se segreli, okrepčali in odpočili. Na svoje veliko iznenadenje pa so ugotovili, ko so pozno zvečer prispeli na mesto, kjer naj bi stala koč, da je koč porušil vihar. Po kratkem uganjanju so sklenili, da kljub vsem vremenskim neprilikam nadaljujejo pot proti Kredarici. Vreme pa je postajalo vedno bolj nezno; burja je smučarje dobesedno nagibala sedaj na eno, sedaj na drugo stran.

Do enih zjutraj so tavalji samo približno v smer, kamor naj bi šli. Nepridna megla jim je namreč onemogočala vsako orijentacijo. V tem času so bili že s poti, kajti na klice so jih slišali smučarji v domu na Kredarici. Takoj so obrnili v smer poti reflektor, toda skupina zunaj tega reflektorja ni opazila, da si ga morala, če bi bila na pravi poti.

Skrajni napor, s katerimi se je družba privlekla do tega mesta, so sili, da so smučarji zopet počivali. Tedaj je Štefan kljub temu, da so mu branili, odšel naprej. Za njim je odšel tudi brat Stanko, dočim so se ostali vrnili nekoliko nižje, da bi našli vsaj zaklon pred burjo.

Štefan je v neprodni megli naletel na mesto, od koder ni mogel ne naprej ne nazaj. Tam je ostal do sedme ure zjutraj, ko je ves prezebel opazil, da je čisto blizu koč. Takoj se je z zadnjimi napori zavlekel v koč in povedal celo nočno zgodbo. Smučarji so jo takoj ubrali v smer, kjer je Štefan pustil ostalo družbo. Najprej so našli na poti v snegu sedečega Stanka. Bil je krvav. Vendar je še govoril ter se sam vzdignil in še nekaj sto metrov gazil proti koči. Nenadoma pa je klecnil in padel v nezavest. Ko so ga privlekli v koč, je kmalu izdihnil. Zdravnik, ki je bil v koči, je ugotovil, da je Stanko radi prehudih naporov dobil težke notranje poškodbe in da je že na poti bruhnil kri. Medtem so drugi našli že tudi ostalo skupino smučarjev, ki so jih okrepčali in jim tudi sicer nudili vsestransko pomoč.

Truplo Stankota Dolhara so prenesli v Dovje, od tam pa so ga ponoči prepeljali v Ljubljano. Za pokojnim Stankom ne žalujejo samo štiri sestre in dva brata, marveč vsi številni njegovi prijatelji, ki so izgubili v Stanku tako dobrega, samopojnega in plemenitega tovariša, ki je padel kot žrtev planin, ki jih je strastno ljubil.

8 gasilcev pod avtomobilom

Huda nesreča v Kamni pri Mariboru

Maribor, 13. aprila.

Kamniški gasilci so dobili za veliko noč lepo darilo. Nabavili so si nov gasilni avto ter na ta način modernizirali svojo četo, ki je v okolici že itak znana kot dobro izvežbana in požrtvovalna. Danes, na velikonočni ponedeljek, so se gasilci pripravili, da preizkusijo svoje novo prevozno sredstvo. Napravili so poskusno vožnjo, katere se je udeležilo osem gasilcev pod vodstvom svojega poveljnika. Zavili so po glavni cesti proti Selnici, da se pobahajo pred selniškimi tovariši. Do Selnice je šlo vse po sreči in lep novi avto je žel upravičeno pohvalo. Ko so se pa odpravili nazaj proti domu, jih je zadela katastrofa, o kateri se bo v Kamnici še dolgo govorilo. Komaj je avto zavil v strm klanec pred Golobovo gostilno na Slemenu, ki ga dela oster ovinek se nevarnejšega, je velika brzina avta spodnesla. Vrglo ga je na kraj ceste, kjer je zadel s prvimi kolesom v občestni kamen. Zaradi udarca

je pnevmatika eksplodirala, kar je povzročilo nov sunek, ki je avto obrnil na drugo stran ceste. V tem trenutku pa so eksplodirale še ostale tri pnevmatike naenkrat, da je avto z gasilci vred kar dvignilo v zrak, da zasukalo naokrog ter ga z višine treslo ob tla. Avto se je poveznil na gasilce ter povzročil veliko razdejavanje. Štirje so obležali težje poškodovani, štirje pa so odnesli k sreči samo lažje praske. Najhujše poškodbe je dobil poveljnik kamniških gasilcev gostilničar Maks Šiker, ki ima zlomljeno desno nogo. Železničar Gasper Kajzer ima poškodbe na glavi, na rokah in na nogah, železničar Hinko Žunko je dobil kontuzije na glavi in na desni roki, delavec Franc Glaser pa si je poškodoval levo roko. Vse štiri ranjence so mariborski reševalci s svojim avtomobilom prepeljali v bolnišnico. Znano pa je poškodovan tudi nov gasilni avtomobil, ki bo zahteval temeljite obnove, predno bo sposoben za vožnjo.

Ostra kazen za zapeljivca

Zanimiva razprava pred mariborskim malim senatom

Maribor, 13. aprila.

Na sam veliki petek se je znašel pred tremi sodniki mariborskega kazenskega senata mlad parček, ki je začetkom letošnjega leta povzročil s svojim romantičnim begom dokaj govorice, še več pa žalosti in jeze roditeljem in vzgojiteljem. Na zatožni klopi je bil 25-letni Jožef Koder iz Maribora, po poklicu trgovski potnik brez posla in znan malopridnež, zraven njega pa je delila bridko usodo njegova žrtev — neka 18-letna učenka obrtne šole v Vesni, doma iz mariborske okolice. V občirni občutnici jima je državni pravdnik naštel pregrehe, ki so oba spravile na zatožni klopi. Jožef Koder je

star grešnik, ki ima za seboj že precej burno življenje. Dne 4. maja lanskega leta je šele prišel iz mariborske kaznilnice, v kateri je prebil 4 leta robije. Podal se je k svoji materi, ki je stanovala v mariborski okolici. Tam se je seznanil z mladim, jedva 18-letnim dekletom, ki se je vozilo v Maribor v obrtno šolo, zvečer pa je včasih ostajala v mestu na plesni vaji. Spletel je okrog dekleta spretno svoje mreže ter si jo popolnoma pridobil. Končno je pregovoril k skupnemu begu. Napravil je zato premeten načrt. Deklica je doma pregovorila mater, naj jo pošlje v Gradec k urušilinkam, kjer bo študirala naprej in se naučila tudi nemščine. Kmalu je dobila mati od prednice urušilinskega samostana v Gradcu pismo, v katerem ji ta sporoča, da je spoznala njeno hčerko v vlaku ter se ji je tako pri-

Preiskava o mariborski aferi

Maribor, 13. aprila.

Tatvine v mariborskih železnicah se razvijajo v afero, ki je razburila vse mesto. Saj so železniške delavnice največji mariborski tovarniški obrat, ki zaposluje okoli 2000 nastavljenec, poleg tega pa je Maribor tudi največje železničarsko mesto v državi in tako je umljivo zanimanje, s katerim spremeni prebivalstvo potek dogodkov. Aretirani so bili dosedaj trije lasniški-tovornice Wudler v Melju bratje Alojz, Ivan in Adolf Wudler, poleg tega pa še njihov oče Alojz Wudler. V zaporih so še trije nastavljenici iz livarne v železniških delavnicah: Ivan Čeh, Janez Goljat in Anton Sinkovič ter dva zapornika teh delavcev: Stefan Obrecht in Franc Stančar, ki sta obdolžena, da sta posredovala nakup

kovine. V petek je mariborska policija aretirala še tri nastavljenice iz delavnice, ki so istotako osumnjeni, da so zapleteni v afero. Prvih deset aretiranih oseb je policija že izročila sodišču. Preiskava pa se še vodi v raznih drugih smerih. Tako so se raztegnila poizvedovanja tudi na Zagreb in Sarajvo, kjer so bili kupci kovine, katero so potem proslajali naprej v niske železarske livarne, poleg tega pa se bo izvršila tudi v Nišu, da se čisto pojasni vsa zamotan krogotek ukradene kovine, ki je neprestano krožila iz mariborskih delavnic skoraj tatiske roke v Niš in od tam nazaj v delavnice v Mariboru. Domneva se, da bo zavzela afera mnogo večji obseg in da so zapletene vanjo še druge osebnosti. Vse tozadavne ugotovitve pa drži zaenkrat policija v strogi tajnosti.

Jesenice med prazniki

Jesenice, 14. aprila.

Velikačasta je bila letošnja procesija na Jesenicah. Izvršila se je v lepem vremenu, le na koncu je pričelo rositi. Tudi običajnih zija tam pred kolodvorom letos ni bilo toliko in ni bilo opaziti kakih nedostojnosti kot druga leta, da so s klubnikom na glavi stali, ko je šla mimo duhovščina z Najsvetejšim.

Se predno pa so bili ljudje na svojih domovih, je pričelo liti in ni prenehalo vse do polnoči, ko se je dež spremenil v sneg, katerega je bilo zjutraj za ped visoko. Seveda niti misliti ni bilo na procesijo pri Sv. Križu, ki se vrši v jutranjih urah, in najbrže ni bilo niti enega Jeseničana, ki bi se spustil v boj z aprilskim snegom, kateri je trgjal daljnove in sploh napravil ogromno škodo.

Ker ni bilo oba praznika nobenih možnosti za izlete, je pa vse pritisnilo v jeseniška gledališča, ki so bila v ponedeljek popolnoma zasedena. V Krekovem domu so tretje predvajali Gregorinov pasijon »V času obiskanja«. Bila je vzorna predstava in ji je občinstvo z napetostjo sledilo.

Delu slava, delu čast. O vseh mogočih in nemogočih jubilejih dnevno čitamo v časopisju, tudi 18 letnica in 32 letnica je že prišla na vrsto, 40 letnica, to je pa že nekaj, posebno če je to

40 letnica težkega ročnega dela. In takšen delavski jubilej je veliki tedej slavil vsem. Je čičanom in še daleč naokoli znani tovarniški električar Pavel Torkar. Leta 1896. je kot 14 letni dečko vstopil v delo pri tovarni kot vajenec žičarne, nato pa je prišel v električni oddelk kot strojnik in je to službo vršil tam pod šumom v Vintgarju, kjer ga pa je zalotila in »snela« vojna. Marsikakega slovenskega vojaka je rešil morda tudi smrti, ko ga je kot ordonančnik vojak krepčal na jeseniškem kolodvoru. Cela vrsta anekdot iz vojaškega službovanja kroži med Jeseničani o njem.

Marsikako žalostno uro je moral v življenju preživeti, najhujša in najtežja je bila pač ona, ko mu je kruta smrt vzela sina, ki je bil že v drugem letniku ljubljanskega učiteljskega. Sicer pa je vedno vesel in poln humorja, v čemer ga le malokdo prekaša. Že od otroških let je vedno v katoliškem društvu, bil je predsednik Jugoslovanske strokovne zveze, skupine kovinarjev na Jesenicah, bil mnogo let član godbe Kat. del. društva in se politično vedno udeleževal po »snelih« bivše Slovenske ljudske stranke, nikdar ni klonil, tudi takrat ne, ko se je šlo za biti ali ne biti.

K čestitkam, ki jih je bil ob priliki svojega jubileja vsestransko deležen, se pridružujemo tudi mi in mu želimo še mnogo zadovoljnih let.

Velikonočni božič

Letošnja zgodnja pomlad in vsi dnevi velike tedna so nam obetali prijetno veliko noč. S prezirom smo zavračali vremenske preroke, ki so nam v svoji »škodoželjnosti« napovedovali za velikonočne dni dež in sneg. Se v terek je rekel neki kmečki očanec na trgu: »Za veliko noč bomo pa klical peč na pomoč!« Smejal smo se mu — kdo bi si mogel v tako gorjkih dneh misliti, da bi nas mogel obiskati še sneg! Pa tudi očanec se nam je smejal, češ, verjemite ali ne — april je muhast!

Se v soboto je kazalo lepo. Popoldne je zavladalo po ulicah praznično razpoloženje in proti kolodvoru si videl odhajati trume smučarjev in smučark, vsi veselih obrazov. Odhajali pa so tudi drugi, vsak je koval posebne načrte: ta v gore, oni domov, na deželo, vsak v svoj kraj. Seveda si je vsak za lepe velikonočne dni pripravil praznično obleko, da bo kakor pomlad, ki se odeva v novo zelenje.

A že sobotno popoldne je bila slaba napoved. Huda sopoljca, ki je privedla temne oblake na nebo. Stolna procesija je bila še deležna spremstva zlatih sončnih žarkov, francišansko in šentjakobsko pa je že orosil deževni blagoslov. Blisk in grom je pa obetal še slabše.

Preko noči se je ozračje nenavadno ohladilo in mrzla burja je nagnetla deževne oblake pod nebo, da je lilo ves dan. Na večer pa je začelo se snežiti. Po Gorenjskem je zapadel za dva prača na debelo, drugod še več. Srce se je stiskalo človeku, ki je gledal, kako polagoma pokriva mrzla snežena odeja zelena polja, kjer že poganja bujno žito, travnike, kjer je trava visoka, da se že vrana skriva v njej, cvetoče češnje, češnje, bruske in drugo sadje. Na jok je šlo kmetovalcu, ki si je od letošnje sad-

Šahovski turnir v Novem Sadu

Vasja Pirc vodi

V četrtek se je na šahovskem turnirju za jugoslovansko prvenstvo odigralo IV. kolo, ki je prineslo našemu mojstru Vasji Piru lepo zmago nad srbskim mojstrom in najresnejšim tekmečem za prvo mesto Boro Kostičem. Igra med njima je bila zelo ostra in polna zapletljivosti, v igri sta grešila nekajkrat oba. Ostale partije so se končale tako-le: Dr. Trifunovič je porazil Kulziškega, Poljak Frydmann je porazil Tomoviča, vse ostale igre pa so končale neodločeno.

V petek, v V. kolu, se je Kostič revanširal za svoj poraz po Piru in porazil poljskega mojstra Frydmanna. Češki mojster Pelikan je premagal svojega rojaka Opočenskega, a Pirc je v indijski partiji po zelo divji igri premagal novosađana Popoviča. Tomovič je dalje premagal Vukoviča, a Schreiber je moral kljub nadmočni igri podležiti dr. Trifunoviču, čeprav je imel izgleda za zmago. Ostali dve partiji sta bili remis.

V soboto se je igralo VI. kolo. Pirc je moral zaradi majhne svoje nepazljivosti oddati Poljaku Frydmannu pol točke. Tražično je moral kloniti dr. Trifunovič, ki je igral s Čehom Pelikanom. Imel

ljubila, da jo je pripravljena sprejeti pod zelo ugodnimi pogoji. Mati se je dala pregovoriti in doma se je pripravilo vse potrebno za odhod hčerke v Gradec. Poleg perila in rjuh je dobila hči tudi 4650 dinarjev na roko, da bo za prvo silo v tujini — ter se je odpeljala. Na sosednji postaji pa je vstopil v isti vlak že tudi Koder in mladi parček se je obrnil v Maribor proti Ljubljani, namesto proti Gradcu. Odpotovala sta v Medvode, kjer sta si najela sobo ter se izdajala za mladoporočena na ženitovanjskem potovanju. Njuna idila pa ni trajala dolgo. K sreči je mati zvedela takoj po odhodu nterke, da je stopil v isti vlak z njo tudi Koder, o katerem je vedala, da zasleduje njeno hčerko. Obvestila je o tem orožnike in poizvedbe so takoj dognale, da se deklica ni odpeljala v Gradec, ampak proti Ljubljani. Nekaj dni po begu sta se nahajala že oba begunca v rokah pravice — in so deklico poslali domov, Kodra pa e za par postaj naprej v preiskovalni zapor v Mariboru, kjer se je nahajal do razprave. Pokazalo se je, da je tudi veliki petek slab začetek, ker ga je sodišče obsodilo na leti strogega zapore. 1000 Din ali nadaljnjih 17 dni ter na tri leta izgube častnih pravic. Dekle, ki je bilo itak že dovolj kaznovano s težko preizkušnjo je bilo oproščeno.

je že skoro dobljeno partijo, a je napravil težko napako in moral zmago prepustiti svojemu nasprotniku in obenem sebi vpisati prvi poraz na tem turnirju. Sekreber je porazil Nedeljkoviča, König Kulziškega, Bröder Popoviča, Opočenko pa Tomoviča. Kostič pa je z Vukovičem remiziral.

Po šestem kolu vodi Vasja Pirc s 5 točkami. Sledi mu s pol točke razlike dr. Trifunovič, po štiri točke imajo König, Pelikan in Frydmann, Opočenski in Bröder imata po 3 in pol točke. Za njima pride Kostič s 2 in pol točke in eno neodigrano partijo.

Pokop smrtnih žrtve četnika

V nedeljo so v Gospiću na najsvetejši način pokopali eno od žrtev, ki je padla pod kroglami razbesnela četniškega vodje v Trnovcu blizu Gospića. Tamkajšnji Hrvatje so položili v grob svojega narodnega zastopnika, starega kmeta Karla Brkljačiča. Na pogreb je prišlo tudi več zastopnikov dr. Vladka Mačka iz Zagreba, z njimi pa tudi mnogo hrvatskih poslancev. Iz Gospića in iz okolice je prispelo na tisoče kmetov. Umornoga Brkljačiča so pokopali z velikimi častmi. Na grobu mu je govorilo devet govornikov, ki so ga proslavljali kot borca za kmetске pravice.

Dobave za banovino

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje na osnovi čl. 82 do 105 Zakona o drž. računovodstvu v skrajšanem roku javno ofertalno licitacijo za nabavo pisarniškega papirja, tiskovin in drugih potrebščin po državnem proračunu za leto 1936/37.

Licitacija se bo vršila dne 8. maja 1936 ob 11 dopoldne v sobi št. 21 v II. nadstropju kraljevske banske uprave, Bleiweisova cesta 10.

Kavcijo v višini 5% odnosno 10% ponudbe dobave je položiti pri blagajni finančnega oddelka kraljevske banske uprave.

Zapečatenе ponudbe, taksirane po tarifni postavki 25 Zakona o taksah, potrdilo o dražiteljski sposobnosti, potrdilo o poravnavi vseh zapadlih davkov in priznanico o položeni kavciji je na dan licitacije med 10. in 11. uro izročiti predsedniku licitacijske komisije. Ponudnik mora na ponudbi izjaviti, da so mu pogoji znani in na nje pristaja. Na ovitek ponudbe je napisati »Ponudba za nabavo pisarniških potrebščin«.

Pogoje in informacije dobe interesenti vsak dan od 10 do 11 v ekonomatu kraljevske banske uprave, soba št. 48.

»Če mi posodiš tisoč dinarjev, bom ostal tvoj večni dolžnik.«

»Saj se ravno tega tudi bojim.«

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 14. aprila: Justin.
Jutri, sredo, 15. aprila: Helena.

Lekarno. Nočno službo imajo: dr. Piccoli, Tyrševa 6, mr. Hočvar, Celovška 62 in mr. Gartus, Moste.

Kaj bo danes

Prevalnica ženske bolnišnice: ob 18 sestanek Jugoslovanskega kirurškega društva.

Katoliško prosvetno društvo za frančiškansko prosveto ima dravi ob 8 svoj redni sestanek, na katerem bo predaval g. Ivo Peršuh o: Sv. oče in Vatikan.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Torek, 14. aprila: Zaprt.

Sreda, 15. aprila: »Gospodski dom«. Red Sreda.

OPERA

Začetek ob 20

Torek, 14. aprila: Zaprt.

Sreda, 15. aprila: »Kavaler z rož«. Red B.

Razpis zdravniških mest

Kraljevska banska uprava sporoča: Razpisujejo se sledeča službena mesta zdravnikov-uradnikov pripravnikov pri banovinskih bolnišnicah in sicer:

dve mesti v splošni bolnišnici v Mariboru, dve mesti v javni bolnišnici v Celju, dve mesti v javni ženski bolnišnici v Novem mestu ter po eno mesto v javnih bolnišnicah v Slovenjgradcu in Ptujju. Poleg tega se razpisuje služba zdravnika v združeni zdravstveni občini Rogaska Slatina in Oplotnica. Prosilci za službena mesta pri banovinskih bolnišnicah morajo imeti poleg splošnih pogojev za sprejem v banovinsko službo dovršeno pripravljalno dobo (staž), prosilci za službo zdravnika zdravstvene občine pa poleg tega vsaj 6 mesecev bolnične prakse iz porodništva in ginekologije.

Prošnje se naj vložijo pri kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 20. aprila 1936.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 14. aprila. 12 Odločil iz zvočnih filmov (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13 Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Slovenski biseri (plošče). — 14 Vremenska poročila, borzaj tečaj. — 18 Ruski sekret. — 18.40 Vera svetožalja in vesnega miru (urednik gosp. Fr. Terzežlav). — 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 19.50 Nacionalna ura: Domača obrt v Jugoslaviji (gosp. Božo Rašič, Ljubljana). — 20 Prenos iz opere iz Zagreba v 1. odmoru: Glasbeno predavanje (gosp. Vilko Umkar), v 11. odmoru: Vremenska napoved, poročila, objava sporeda.

Drugi programi

Torek, 14. aprila. — Belgrad: 19.30 Narodne pesmi. — 21 Ruske romane. — 21.30 Slovenske skladbe. — 22 Radijski orkester. — Zagreb: 20. Franco iz opere. — 20.15 Kraljevska ura. — 20.30 Plesna plošče. — Budimpešta: 20.20 Lisztove klavirske skladbe. — 21.20 Orkestralna glasba. — 22.40 Plesna glasba (plošče). — Trst-Milan: 20.25 Leharjeva opereta »Cizanska ljubezna, nato plesna glasba. — Rim-Baris: 17.15 Pomladni koncert. — 20.25 Orkestralna glasba. — 22.15 Plesna glasba. — Praga: 19.10 Južna kri — pestra glasba. — 20.20 Zbor. — 21.10 Orkestralna glasba. — 22.15 Plošče. — Varšava: 20.10 Simfonični koncert. — 22.30 Plošče. — Berlin: 20.10 Mladi ljudje — zaljubljene pesmi. — 21.20 Plesna glasba. — 22.30 Narodna glasba. — Königsberg-Frankfurt-Stuttgart-Monako: 20.10 Čar glas. — Hamburg: 20.10 Vojški koncert. — Bratislava: 20.10 Zabavna glasba. — 21. Radijska ekspedicijska v Egipt. — Lipsko-Köln: 20.10 Tonkovi dneti. — 21.55 Koračnice.

Smrt od strupa

Maribor, 13. aprila.

V Gosposko ulico so bili danes popoldne nemudoma poklicani mariborski reševalci. V stanovanju trgovca g. Dolčeka so našli domačo postrežnico 40-letno Ivano Ferk nezavestno. Ležala je v kopalnici na tleh ter se zvijala v krčih. Reševalci so jo naglo naložili na nosila ter odpeljali z avtomobilom proti bolnišnici. Pa je že sredi poti nastopila katastrofa. Ferkova je podlegla zastrupljenju. Ni se moglo ugotoviti, kakšen strup je zavzela, vsekakor pa je moral biti zelo hud, ker je podlegla kljub takojšnji pomoči.

Usodni biciklistični karambol

Maribor, 13. aprila.

Pred dvema dnevoma se je pripetil na cesti med Pekrami in Studenci usoden karambol. Nepoznan biciklist je zavozil od zadaj v 38-letnega zidarja Viktorja Ferka ter ga podrl na tla. Pri padcu je udaril Ferk z glavo ob cestni kamen ter obležal nezavesten. Počila mu je zaradi udarca lobanja. Ljudje, ki so ga našli nezavestnega na cesti, so ga prenesli v Studence na njegov dom, kjer je ležal do danes, ko so ga dali domači prepeljati v bolnišnico. Tudi v bolnišnici še ni prišel k zavesti in se boje, da poškodbam ne bi podlegel.

Prevečani slepar

Kamnik, 11. aprila.

Kamničan Jožef Gekman je prišel dne 4. aprila z dvema prijateljskoma v gostilno Angele Trampuš na Grabnu. Tam je naročil pol litra vina ter takoj, ko je izpil kozarec vina, pričel kritizirati, da je to vino čisto navadna brozga in pripomnil, da je ovdil že več kamniških gostilničarjev radi mešanja vina z vodo in da so ovađeni plačali radi tega prav mastne globe. Izdajal se je za »tajnega policista«, ki ima nalogo kontrolirati gostilničarje po Kamniku. Na prav premeten način je nato izvalil gostilničar-ki Angeli Trampuš 100 din ter jo potem s svojimi prijatelji popihal.

Gostilničarka se je drugi dan informirala pri gostilničarjih, ki jih je slepar navedel kot ovađene, o resničnosti njegovih trditvev ter dognala, da si je vse to gladko izmislil, da je na tak način izvalil od nje omenjeno vsoto. Trampuš Angela je to sleparijo takoj ovađila kamniškim orožnikom, ki vodijo preiskavo o »tajnem policistu« prav vestno.

»Jože, Jože, vestni vendar, da boš zibal otroka.«
»Daj mi mir, zibaj ga sama.«
»Za božjo voljo, saj ga že dve leti zibljem. Otrok pa je vendar na pol moj, na pol tvoje.«
»Zibaj tedaj svojo polovico, moja pa naj bo čiva.«

Gostovanje Dermote v 'Traviati'

V sredo je gostoval v vlogi Alfreda g. Dermota v naši operi. Nastopi tenorjev, posebno mladih, še neznanih, imajo vedno nekaj privlačnega na sebi. Tudi ljubljanska opera je bila v sredo do zadnjega kotička zasedena. Kljub temu je marsikdo, ki je morda šele prvič slišal ime mladega pevca, prišel ga poslušati z neko skepso. Saj je za kakim senzacionalnim odkritjem rado sledilo razočaranje, ko je minil čas senzacije in je vsakdanje delo pokazalo pomanjkanje zdrave, trdne podlage. A kdor je poznal g. Dermoto še, ko je študiral na tukajšnjem konservatoriju, je moral spoznati tudi njegovo resno in vztrajno delo, še prirojeno muzikalnost in lepo, mehko barvo njegovega glasu. In ko si je potem v dvehletnem študiju na Dunaju pridobil še veliko pevsko tehnično znanje v pravi racionalni izrabi vseh sil telesnega organizma, potem uspeh ni mogel

izostati, kar potrjuje navdušenje v našem gledališču, ki je raslo bolj in bolj in na koncu skoro ni hotelo ponehati.

Glavni odliki g. Dermote (da ne naštevam vseh drugih) sta mehka lirična barva glasu, ki je menda sploh značilna za slovenske tenorje, ki so že sli po svetu, ki pa se mi zdi pri njem še posebno privlačna. Na drugi strani pa je pokazal toliko pevске kulture v muzikalnem podajanju Alfreda, da je s tem ustvaril kar vidno distanco do vseh sopevcev (tudi ga. Gjunjenac ni bila glasovno na visku). Z nadaljnjim resnim delom se bo g. Dermota v vsem še izpopolnil, predvsem bo z odreko rutino pridobil še večjo in neposrednejšo pristnost v igri. Zato mu želimo lepe bodočnosti in poleg tega tudi, da bi v tej bodočnosti imeli večkrat priliko slišati ga tudi v Ljubljani.

„Der Winter“ o Planici

Dogodke okrog Planice so komentirali domači in inozemski listi na najrazličnejše načine. Z nepotostjo so morda pričakovali, kaj bo pisal »Der Winter«, službeni organ nemške smuče zveze in obenem ena najuglednejših zimskošportnih revij v Evropi.

12. štev. »Winterja« prinaša sliko J. Bradla, ki se je s svojim najdaljšim skokom v Planici uvrstil kar čez noč med najpopularnejše skakalce na svetu. Obenem prinaša ista številka krasen posnetek planiške orjaške skakalnice. Pod naslovom »Stometrsko skakanje v Planici« poroča neznan pisec sledeče:

V alpski domovini dr. Kugyjevi...
»Da smo si takoj na jasnem: Planica, mala alpska vas, leži na jugoslovansko-italijanski meji med Kranjsko goro in Trbižem. Tu zavije romantična Planiška dolina južno proti Tamarju, kjer se v ozadiju dviguje ponosni Jalovec (2643 m). To je alpska domovina doktorja Kugyje, velikega planiškega poeta, ki jo je v knjigi »Aus dem Leben eines Bergsteigers« lepo opisal. Tu leži, prikovana na strmo severno pobočje Ponce, točasno največja in najsilnejša skakalnica na svetu: Planica. Pravično izdelana, v prekrasni okolici, predstavlja ponos Jugoslovanov. Kakor simbol učinkuje tukaj — saj je vendar Kranjska domovina srednjeevropskega smučarstva...«

Poleti l. 1935 so napravili po računih inž. Bloudka iz Ljubljane znatno povečali. Pri tem so izkopali 6400 kub. metrov zemlje, za kar je bilo potrebnih 60.000 delovnih ur. Dolžina skakalnice znaša 300 m, višina štarta pa 1551 metrov. Odkočni most je 5 m dolg in pada za 5°. Zaletišče ima strmino 35° — slično kakor v Garmisch-Partenkirchenu. Izdelano je iz lesa. Strmina doskočišča znaša pri kritični točki (106 m) 40°.

Izračunali so, da mora imeti skakalec pri 100-metrskem skoku v trenutku odskoka hitrost 25 metrov na sekundo, to je 95 km na uro. (Po Straumannovih računih je minimalna hitrost za aerodinamičen skok 80 km na uro. Op. ur.)

Dne 15. marca so se vršile tukaj mednarodne skakalne tekme. Najprej je skakalnice slovesno blagoslovil knezoškof ljubljanski dr. Rožman. Več ko 15 tisoč ljudi je ob najlepšem vremenu prisostvovalo prireditvi. Nastopili so skakalci iz Švice, Avstrije, Češkoslovaške in Jugoslavije. Tudi sedem Norvežanov je bilo prisotnih — med njimi oba brata Ruuda iz Kongberga, vendar niso nastopili.

Sodniki: inž. Bildstein, Avstrija; inž. Mahaček, Češkoslovaška, in Jelenič, Jugoslavija.

V naslednjem navaja poročevalec vse rezultate, katere so dosegli tekmovalci v konkurenci. »Najdaljši in najlepše skoke so izvedli Bradl, 77,

78 metrov; Höll 72, 85 metrov; Rieger 71, 80 m. Popoldne se je vršilo tekmovanje za najdaljši skok. Sledje zopet rezultati, ki so našim čitateljem že znani.

Člankar nadaljuje takole: »Za časa športne prireditve smo videli samo štiri lahke padce — kar priča zadostno za pravilnost planiške skakalnice.«

Leteči ljudje do 101 metra!

Videli smo skoke, kakršnih ni bilo še nikjer in nikdar prej. Leteči ljudje do 101 metra! Junak dneva je bil — to se razume, Avstrijec Bradl. Kako je skakal — to bi bilo treba videti. Manjka nam besedi, da bi mogli kaj takega opisati. Naše uboge oči na vse to še niso navajene. Njegov pravičen nagib, njegova mirnost visoko gori v zraku, eleganca njegovega doskoka in obvladana hitrost v izteku...

Pravljica je postala resnica: človek brez kril je letel 101 meter daleč.

Navdušenje množice ne pozna meja. Avstrijci se objemajo in poljubljajo vedno znova. Ozračje se trese v dolgem aplavzu. Množica vriska vedno znova: rekord! rekord! In bele gore s svojimi blestečimi srebrnimi žilami pošiljajo stokratni odmev nazaj!

»Winter« o Norvežanih

O nastopu Norvežanov smo zvedeli sledeče: prvotno so imeli samo trije Norvežani dovoljenje za štart; vendar jim je Norveška smučka zveza dala izrečen pogoj, da ne smejo niti pri poskusnih, niti pri ekshibicijskih skokih nastopiti na veliki skakalnici, temveč samo na 70-meterski. Ta skakalnica pa sploh ni bila pripravljena; vse zanimanje Jugoslovanov je bilo osredotočeno le na 100-metersko znamko. Pri treningu na veliki skakalnici sta skočila Norvežana G. Hagen in Birger Ruud 98 in 93 metrov, vendar se je Birger pri tem poškodoval.

Končno so dobili Norvežani, ki so bili v telefonski zvezi z Oslom, štartno dovoljenje pod pogojem, da se mora zaletišče skrajšati za skoke do 80 metrov. To pa ni bilo v interesu prirediteljev in tako so se Norvežani umaknili med gledalce.

Za dogodke je vladalo veliko zanimanje. 11 posebnih vlakov je dospelo v Planico. Zastopana je bila tudi državna vlada. Tudi najboljši prisotni Švicarji, n. pr. B. Raymond in Kuster, niso štartali. Norvežan Ulland poroča, da je skakalnica sicer pravilno izdelana, vendar prevelika. Videlo se je, da se skakalci niso počutili dobro. To je razumljivo. Za izredno dolge skoke je potreben postopen trening.

Konec pesmi pa je zabrana planiške skakalnice po FIS-i. (Sklep FIS-e prinaša »Der Winter« na drugem mestu.)

Klavrna Velika noč v Ljubljani

Ljubljana, 14. aprila.

Bilo bi sicer čudno, če bi aprilske vreme prineslo s svojo aprilsko spremenljivostjo baš velikončni praznikom. Da jo bo pa tako zgodilo, pa menda niso pričakovali niti največji pesimisti. V soboto okrog polnočve se je zjasnil krasen dan. Že je vse upalo, da bo velika noč vendarle vsaj v glavnem lepa. Hitro so jo mahili na kolodvor še omahljivi izletniki, večina pa je ostala v mestu in čakala naslednjega jutra. Temeljito pa so bili razočarani tisti, ki so računali na lepo vreme. Že v soboto pravi večeru je začelo zopet pršiti, dokler ni začel pravi naliv.

Vreme je prizaneslo vsem procesijam, ki so bile popoldne. Tem bolj pa je zmolelo procesijo pri oo. frančiškanih, ki je bila ob pol sedmih. Sredi procesije se je namreč vtil dež, ki je napravil po ulicah hud nered, tako da se tudi procesija ni mogla v redu končati. Le pet minut bi naj dež še počakal, pa bi bilo vse v redu. Motil je dež tudi šentjakobsko procesijo.

Proti večeru je zelo padla tudi temperatura, kar je dalo slutiti na sneg po okoljskih hribičih. Res so na veliko noč z vseh strani javljali, da je naletaval sneg skoraj čisto v dolino. Saj je na Gorenjskem snežilo prav doli do Radovljice, a je sneg potem tudi kmalu pobralo.

Tako smo skoraj vso veliko noč imeli skrajno klavno vreme. Izjemo je naredil le včerajšnji popoldan, ko se je za nekaj ur zjasnilo, da je pozneje lahko še bolj deževalo. Vremenu primerno je bilo tudi gibanje mešanov. Skoraj vsak si je za praznike odmeril primeren znesek za kake izlete. Vse to je ostalo čez praznike v Ljubljani. In če je kdo vesel slabega vremena, potem so to gotovo lastniki kinematografov, kavarn in gostiln. V teh lokalih je bilo namreč vse nabito polno. Tem bolj pa so godrnjali poleg navadnih mešanov še prodajalci sladoleda, posebno slabe volje pa so bili v foto-ateljih. Dočim bi jim velika noč dala delovne zaloge za najmanj 14 dni (razvijanje in kopiranje), jim je dež vse to prekrizal.

V splošnem so potekli prazniki v mestu brez večjih dogodkov, če izvenzemce samour pod vrhniškim vlakom ter požuk samourora tobačnega delavca, ki je popil salmijak. Na policiji so zabeležili dve manjši tatvini, v bolnišnici pa dve manjši poškodbi.

A.: »Veš kaj, tožil sem ga zaradi razžaljenja časti, ker mi je rekel kretlen.«
B.: »Eh! Saj sem ti jaz to že nešteto krat rekel.«
A.: »Ali to je čisto nekaj drugega! Ti me poznaš že iz mlada.«

Celje

Celje, 13. aprila.

Pobalinsko početje. V četrtke zvečer se je večja družba fanov v nekem vintoču močno napila. Ko so se okrog 10 vračali proti Celju preko Hriba sv. Jožela, so se ustavili pred hišo poštnega uradnika Della Mea in pričeli s kamenjem obmetavati njegovo hišo. Pobili so precej šip in tudi zid močno poškodovali, tako da je škoda precej občutna. Ko se jim je zdelo, da so hišo že dosti demolirali, so jo preko hriba odkurili v Zavodno, kjer so spotoma podrl pri neki hiši leseno ograjo. Odtod so se podali preko Zavodne skozi Gaberje, kjer se jim je pri Westnovih uradniških vilah ponovno zbudilo razpoloženje za razgrajanje. Pričeli so obmetavati s precej velikimi kamni okna in pri tem razbili precej šip. Za neznanimi zlikovci do sedaj še ni sledu, pač pa jim je policija že na sledu in je upati, da bodo dobili za služeno plačilo za svoje pobalinsko početje.

Dr. Aljehin pride v Celje. Celjski šahovski klub javlja, da je za simultanko, pri kateri bo dr. Aljehin, bivši šahovski svetovni mojster nastopil proti 40 najboljšim celjskim šahistom, določen termin na torek, 21. t. m. Simultanka bo igrana ob 8 zvečer v vrtni dvorani hotela »Evropec«. Opozarjamo one šahiste, ki se do danes za simultanko še niso prijavili, da to čim preje store in se pripravijo pri Celjskem šahovskem klubu v kavarni hotela »Evropec«.

Goljufija s hranilnimi knjižicami

Ptuj, 12. aprila.

Pretekli četrtke sta prišla v neko tukajšnjo agenturo mlajši moški in neka ženska in ponudila vodji agenture v nakup hranilno knjižico Okrajne posojilnice v Konjicah. Zahtevala sta za knjižico 50% njene vrednosti, vodja agenture pa jima je zanjo dajal le 40% vrednosti. Zmenili so se končno, da knjižica radi premisleka ostane pri vodji agenture, ona dva pa naj prideta zaradi končnega dogovora čez eno uro k njemu. Po njunem odhodu si je vodja agenture natančno ogledal hranilno knjižico in pri tem ugotovil, da je potvorbena, in sicer na ta način, da se je vloga, glaseča v resnici na 1340 Din, povečala kar za 10.000 Din in to tako, da je bila prvotni številki pripisana sprejda še ena enka; ker je iznos vloge v denarju napisan v knjižici tudi v besedah, se je moralo tudi besediščno spreminiti, kar pa se seveda ni moglo storiti tako spretno kakor pri številki. Vodja agenture je nato takoj obvestil o svojem odkritju policijo, ki je oba prodajalca knjižice počakala in aretirala. Na stražnici so dognali, da imajo posla s 26-letnim Francom Novakom, najemnikom iz Apač pri Sv. Lovrencu, in z njegovo priležnico 30-letno Marijo Berasovo, omoženo ženo. Pri zaslišanju sta oba priznala, da sta hranilno knjižico potvorbila. Izročena sta bila sodišču, kjer pa je samo Novak priznal potvorbo, dočim Berasova taji, da bi kaj vedela o tem. Lastnica knjižice je Novakova sestra Terezija. Ni še dognano, kako sta prišla v posest njene hranilne knjižice.

Zadružna elektrarna za Ptuj, Breg in okolice, s sedežem v Ptujju, je imela preteklo nedeljo svoj 11. občni zbor. Zbor je vodil načelnik zadruge odvetnik dr. Fermevc. Iz njegovega poročila je razvidno, da šteje zadruga 811 članov. Zadruga je bila v preteklem letu zelo agilna in njeno delo uspešno, kar sledi iz velikega denarnega prometa v lanskem letu. Isti je znašal okrog 6 milj. Din; ko se je pred 12 leti ustanovila zadruga, je bilo največ 3 milj. posojila; danes je od tega dolga ostalo le še okrog 115.000 Din. Zbor je soglasno odobril bilanco in računski zaključek za preteklo leto. Pri slučajnostih dnevnega reda se je začelo tudi vprašanje, ki sicer ne spada v delokrog te zadruge, pa je vendar izredne važnosti za Ptuj, in ker se mur da odpomoči z zadružnim sistemom. To je vprašanje zgraditve vodovoda in kanalizacije v Ptujju, vprašanje, ki je žal še vedno eno izmed najbolj perečih vprašanj Ptujja. Mesina občina se sama iz finančnih razlogov ne more lotiti tega dela. Vodovod se ne bi zgradil samo za mesto Ptuj, temveč bi se raztegnil tudi na občino Breg, obenem bi se izvedla tudi kanalizacija. Odbor zadruge je končno sklenil, da sklic v tekočem letu izreden občni zbor, na katerem naj bi se razpravljalo o tem velevažnem projektu z mestno občino, da bi se namreč zgradil vodovod s kanalizacijo na zadružni podlagi.

Smrtna kosa. V ptujski bolnišnici je te dni umrla mlada učiteljica gđa. Mlekuž Marija. Pokojnica, ki je bila šele malo časa nastavljena na oškoljski osnovni šoli, je bila zelo pridna in obče spoštovana. Pokopali so jo v petek. Naj v miru počiva!

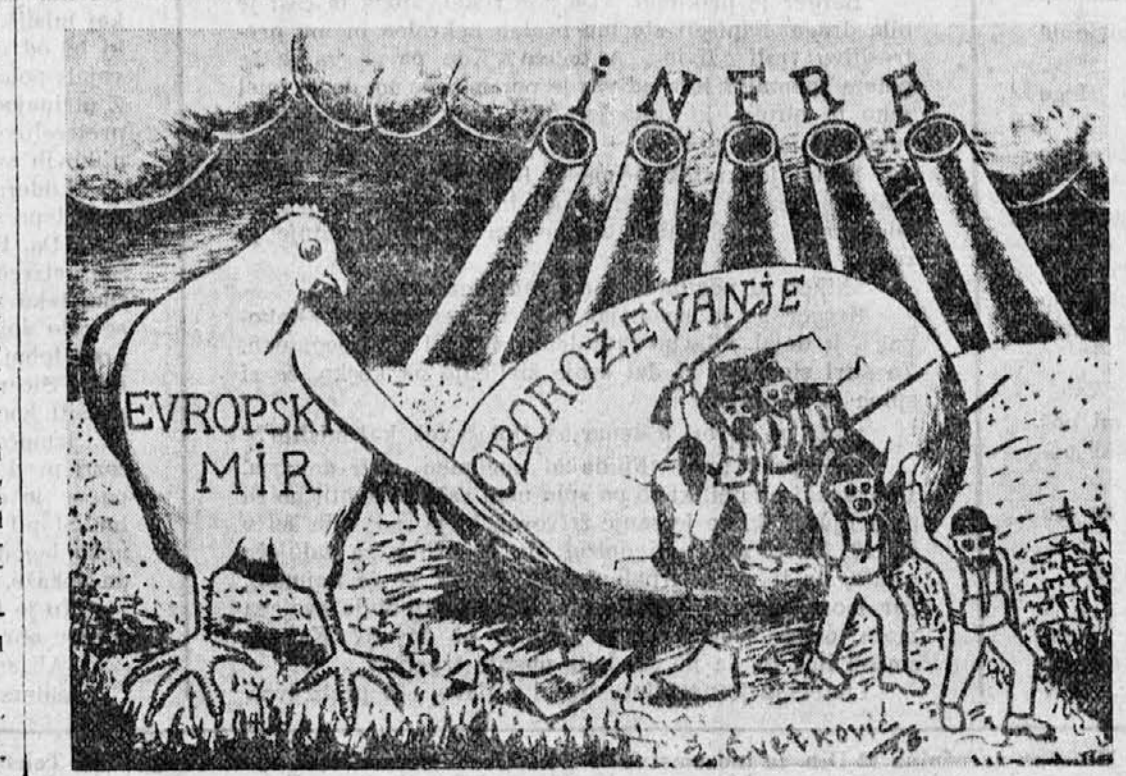
Dve smrtni žrtvi četnika

Gospič, 11. aprila. m. V četrtke popoldne je rišlo tukaj do groznega zločina, ki je povzročil razburjenje in ogorčenje v vsej okolici. Popoldne je prišel v vas Smiljane pri Gospiču Stevo Pejnovič, ki je daleč okoli znan kot eden najnasilnejših ljudi. Ko se je sestel s kmetom Uzelcem, ga je Pejnovič najprej nekaj zalil, kmalu nato pa potegnil revolver in že so počili trije strelci. Zadet v glavo in prsa se je Uzeljac zgrudil. Obenem pa se je zgrudil tudi Luka Tomljenovič, ki je bil v bližini. Takoj so spravili oba v bolnišnico, vendar je Uzeljac takoj na prevozu v bolnišnico izdihnil. Po zločinu se je Pejnovič napotil proti vasi Trnovce. Tam je srečal narodnega poslanca Brkljačiča, ki je bil 5. maja izvoljen na dr. Mačkovi listini. Pejnovič je poklical poslanca k sebi, razvil se je med njima kratek pogovor, nakar so ljudje videli, kao je prijel Pejnovič Brkljačiča za roko, mu pritisnil na glavo revolver ter sprožil. Brkljačič je takoj omahnil na tla in še predno je mogel kaj izgovoriti, je že izdihnil. Pejnovič je nato odšel v sosedno vas ter se javil orožnikom.

Izgubljena celina

Profesor Stanley Gardiner, vodja britske oceanografske odprave sira Johna Murraya, je objavil podatke o raziskovanju morskega dna v sev. zap. indijskem vodstvu. Tako zvana »zvočna preiskovalna igla« (odmev, ki beleži višino podvodnega gorovja) je ugotovila, da se nadaljuje Arabsko gorovje pod oceansko gladino in se stika v Beludžistanskem zalivu z drugim močnim gorovjem. Prof. Gardiner smatra svojo najdbo za ostanek nekdanje Lemurije, močnega celine, ki je nekoč vezala Afriko in Madagaskar z Indijo. Lemurija je se morala požežniti pod vplivom dolgotrajnih geoloških izprememb.

»Kako se imenuje človek, ki govori o nekom neresničnem reči?«
»Obrekovalec.«
»A tisti, ki govori resnično?«
»Arogantnež.«

Zgodovina znanstvenega osvajanja Tibeta

Kat. redovniki so orali ledino

Prvi Evropec, čigar noga je stopila v skrivnostno kraljestvo Dalaj-Lame, sedanjo znanstveno domeno Svena Hedina, je bil redovnik-frančiskan. — Siloviti sunek Mongolov pod Džingis-kanom je Vzhodno in Srednjo Azijo precej približal zapadu. Zaradi tega zasledimo že v začetku 13. stol. živahno delavnost katoliških misijonarjev na Kitajskem in v sosednih deželah. K temu je tudi mnogo pripomogel tedanji fantastični načrt, da bi se s pokristjanjenjem Daljnega Vzhoda spravila mohamedanska Prednja Azija med dva ognja. Pomisliti pa je treba, da je bila tedaj Evropa v navdušenju križarskih vojsk.

Izpeljava teh velikih načrtov je bila poverjena tedaj še mlademu frančiškanskemu redu. In tako je leta 1318 prišla na Kitajsko skupina frančiškanskih misijonarjev, med katerimi je bil najposobnejši p. Odorih iz Pordenona v Italiji, ki je bil kesnjeje zaradi svoje velike gorečnosti proglašen za blaženega. Nekaj časa je deloval na Kitajskem, nato pa je začel prodirati od vzhoda v Tibet. Zal, da je v svojem popotnem poročilu, ki ga je na željo svojega priorja diktiral na smrtni postelji, ravno ta del svojih doživljajev omenil le z nekaj besedami, dočim obširno in izčrpno pripoveduje o čudežih Kitajske. Morda sta umirajočega zapustila moč in spomin.

Po Odorihu, ki je umrl leta 1322 v Benetkah, ne izvemo stoletja dolgo nič več o Srednji Aziji. Šele leta 1602 se je podal v Tibet holandski misijonar jezuit Benedikt von Goes. Po potih, ki jih je uporabil tudi Sven Hedin, je potoval čez Vzhodni Turkestan, čez Kašgar, Khotan in Turfan, dalje ob severnem vnožju pogorja Kvenlun proti najzadnejšemu mestu prave Kitajske Sučeu. Če drugega ne, je von Goes s tem svojim potovanjem vsaj pojasnil, kako daleč sega Tibet na zapadu in severu. S von Goesom je nastopilo stoletje, v katerem so imeli domeno za raziskovanje in misijonarjenje v Tibetu jezuiti. Leta 1642 sta prodrla v Tibet ob Sedleču (levi pritok Inda) španska jezuita Andrade in Marquez in dosegla današnje britsko, tedaj pa še od Tibeta neodvisno kraljestvo Ladak. Njuni previdni gorečnosti je uspelo, da sta spreobrnila h katoliški veri tedanjega kralja. Kmalu pa so budistovski svečeniki zanetili upor, pri katerem je kralj izgubil prestol in življenje, misijonarja pa sta si rešila golo življenje s hitrim begom.

Bolje se je godilo dvema drugima jezuitoma Gruberju in d'Orvillu, katerima se je posrečilo, da sta dva meseca ostala v Lhazi. Nista se pa najbrž preveč zavedala svojega znanstvenega poslanstva, kajti zapustila sta samo nekaj pisem, iz katerih pa svet ni dosti zvedel o Tibetu.

Večji uspeh sta doživela patra Hipolit Desideri in Emanuel Freyre. Ta dva sta tako uspešno ukrala nezaupljive domače oblasti, da sta polnih 13 let (od 1716 do 1729) živela v skrivnostnem mestu samostanov in templjev Lhazi ter dala zapadu prva točnejša poročila o njem. Leta 1729 so vsi misijoni v Vzhodni Aziji prešli v roke kapucinov. Kapucini

so ustvarili prvi slovar tibetanskega jezika, razen tega pa zbrali nekaj dokaj nezrelih poročil o zemljepisnem položaju dežele. Misijonski uspehi pa niso bili veliki, zakaj ljudstvo je bilo zelo navezano na svoje budistovske svečenike.

Leta 1742 pa so morali kapucini zapustiti deželo zaradi protitujeske politike, katere valovi so udarili iz Kitaja tudi v Tibet. Tako je ostal Tibet spet za dobro stoletje pozabljen. Šele leta 1845 so bili spet katoliški duhovniki tisti, ki so se drznili v to skoraj nepremagljivo azijsko gorsko trdnjavo. Lazarista Huc in Gabet sta bila bolj navdušena za znanstvena raziskovanja kakor njihovi predniki in sta naskočila Tibet s severa, iz Mongolije. Po trudapolnem maršu sta dospela v Lhazo. Dalaj-Lama se je napram njima pokazal kot zelo toleranten in jima celo dovolil, da sta pridigovala. Namestnik kitajske centralne vlade pa je kmalu dosegel njun

izgon. Kljub temu pa sta razborita Francoza v grobih obrisih poskrbela za prve zanesljive zemljepisne podatke skrivnostne dežele. Ugotovila sta razpored najvažnejših gorovij in tek nekaterih rek ter popisala nepopisno trdo življenje prebivalstva.

Po francoskih lazaristih ni bilo do angleške vojaške ekspedicije leta 1906 več nobenega Evropeca, ki bi dospel do Lhaze. Samo na vzhodni meji so se obdržale nekatere misijonske postaje lazaristov, ki pa jih je fanatična drhal ponovno porušila in oplenila.

Podvigi laikov-znanstvenikov so se začeli šele v 60. letih preteklega stoletja, in sicer na zelo zanimiv način. Angleški merilni uradnik Montgomerie, ki je imel svojo postajo ob severni meji Indije, je nagovoril nekatere domačine, ki so bili že izurjeni v merjenju, da so podvzeli merjenja po Tibetu. Toda njegovo upanje, da bodo leti mogli svoje delo opraviti neovirano, se je izkazalo za zmotno. Tibetanci so jih po nekaj dnevih že naglani nazaj čez mejo.

S temi kolikor toliko brezuspešnimi poskusi se je zaključila doba junaškega znanstvenega osvajanja Tibeta. Šele dve desetletji kesnjeje se je pričela odločilna borba, ki je Srednji Aziji odgrnila njen skrivnostni pajčolan.

Martínez Barrio je prevzel začasno predsedništvo španske republike

gati Kitajci si najamejo za čas svoje odsotnosti bobnarja, ki naj z ropotom užuga in prežene zle duhove. Pogosto pa se je že pripetilo, da gospodar, ko se je vrnil, ni našel niti zlih duhov, niti bobnarja, pa tudi ne marsikaterih svojih dragocenosti...

Zanimiv je tudi velikonočni običaj v Laz Pa- zu, glavnem mestu bolivijske republike. Tamkajšnja električna cestna železnica vozi za praznike ljudi zastoj, in sicer — kakor pravi že več let stara uradna naredba — zato, da bi imel vsakdo priložnost, doživeti praznik pomladi v naravi sami.

H koncu še nekaj iz modernega sveta: Senator C. Tannings iz Nashvillu v Ameriki, ki je s svojimi reformnimi predlogi že večkrat vzbudil pozornost in razburjenje, je stavil predlog, naj bi bilo ob velikih praznikih (velika noč, božič, novo leto) prepovedano trobljenje avtomobilov in zvočenje tramvaja. Tako bi od cestnega hrupa bičani prebivalci vlemesta vsaj za praznike videli, kakšen je mir...

Vodeni koktaili

S »suho dobo« vred je izgubila Amerika tudi drugo posebnost, one zbirke vzorcev pitne vode, ki so jih imeli posamezni bogati čudaki v New Yorku in drugih mestih. Med njimi je bila najbolj razsežna in stala milijone Lynnejeva zbirka v Chicagu. Neštevne steklenice v veliki vzorni kleti so bile polne s samo vodo, a slednja je izvirala iz vseh krajev na svetu. Poleg najrazličnejših slatin (ki se lahko kupijo tudi v lekarni) je imel Lynne vodo iz Volge in Nila, vodo iz vseh švicarskih jezer itd. Najbrž ni bila posebno bistra, čeprav je prisegal Lynne, da je izumil svoje načine za vodno kletarstvo. Rad je presenetil svoje obiskovalce, pred katerimi je z zaprtimi očmi ločil vodo iz Temze od one iz Seine ali »amazonski požirek od »donavškega«. Izumil je celo izvirne »jako okusne« mešanice. A zdaj se je izneveril vodi. Vodeni koktaili so dobili nadomestilo v šampanjcu in likerjih iz Evrope.

Maščevalen „pešec“

Motoristi, katerim se pripeti med vožnjo ta ali ona nezgoda, si lahko čestitajo, da v naših krajih sploh ne morejo zaiti v položaj, kot nedavno tega neki motorist v Ugandi.

Ceste niso ravno vzgladne. Mnogo je mostov, lesenih seveda, katerih pa po dežju več ni, ker odplavajo z vodo vred. Vzrok nezgode omenjenega motorista je bil »pešec«. V tega se je vozač zaletel z vso silo. Nič ni pogledal, kdo naj bi bil tisti, tudi oprostil se ni pri njem, pač pa pustil motor ležati na mestu, sam pa hitel na bližnjo orožniško postajo, da pojasni, kako je prišlo do nezgode. Rešilna ekspedicija, ki je odšla na kraj nesreče, je našla motor popolnoma razbit. »Pešec« pa je bil slon. Ker vozača ni mogel doseči, se je za sunek maščeval s tem, da je motor popolnoma uničil.

Neznani dobrotniki

Kmet, ki je delal na polju blizu Marseille, je zagledal, da je padel na tla navaden rdeč balonček. Pobrjal ga je, da bi ga dal deci, in videl, da je zraven privezan ovitek z bankovcem za 10 fr. Slično srečo je doživela neka perica v Orléansu, a zadela celo 50 fr. Čudaški dobrotnik menda ima preveč denarja.

Veseli dogodek pri slonih v zooškem vrtu

Velikonočne navade pri raznih narodih in ljudstvih

V nepreloženih divjinah in ledenih puščah severne Kanade, kjer je vse mrzlo, žalostno in brez sonca, je že več let v navadi tale priscrčen velikonočni običaj: edini človek, ki dan za dnem, mesec za mesecem potuje po teh strašnih krajih, je pismonoša, ki vzdržuje poštno zvezo med samotnimi forti in daleč naokoli raztresenimi naselbi-

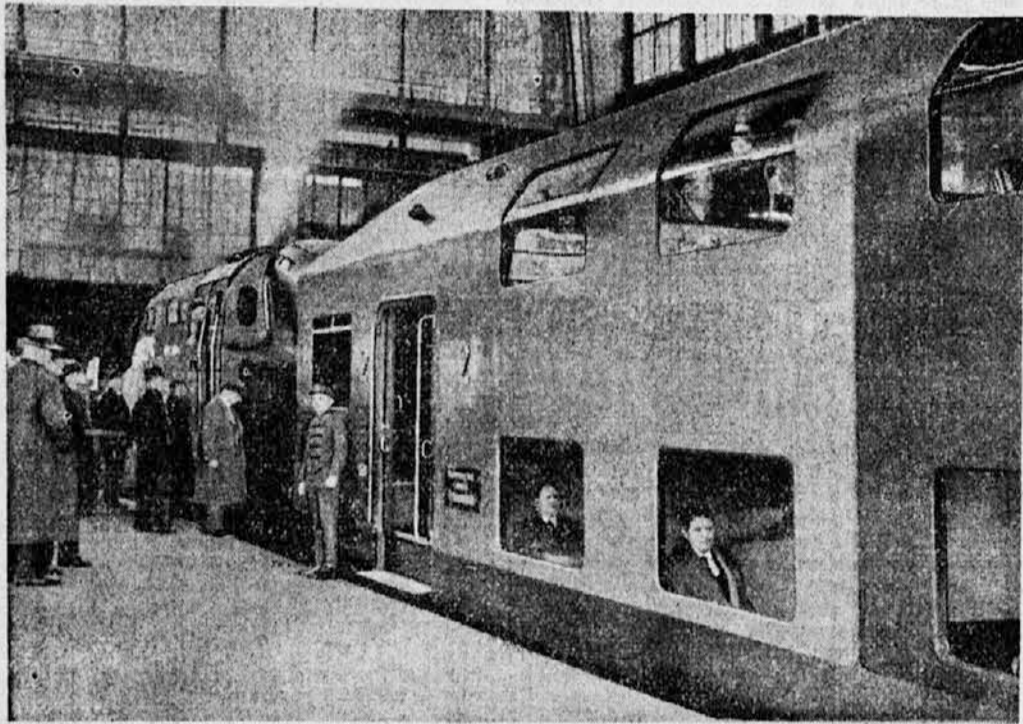
nami. Ko se sedaj v velikonočnem času muči na svojem trudapolnem krožnem potovanju, prejme v vsaki hiši, tudi najrevnejši, darilo. Je to edina vesela pot tega samotnega moža, ki se tako vsaj enkrat v letu spomni praznika in pomladi...

V Ekvadorju v Južni Ameriki se na velikonočno nedeljo in velikonočni ponedeljek naje do sitega vsak siromak. Zakaj ta dva dni — tako ukazuje navada — morajo bogati in premožni gostiti pri svoji mizi revne sosede. Kljub današnji krizi se te lepe navade še vedno po vsej republiki drže.

Čuden velikonočni običaj opazi tujec na otoku Haiti. Haitški črnci uvažujejo to, kar mi imenujemo velikonočni mir, do skrajnih meja. Dva črna gentlemana sta si lahko smrtna sovražnika, se morda zagrizeno pravdata, pripadata različnim političnim strankama, ali je eden drugemu ukradel ženo, naj bo že karkoli, — v velikonočnem tednu je pozabljena vsa jeza, vse sovraštvo. Naeprotnika se na cesti vljudno pozdravita in se prijateljsko porazgovorita. Ta mir in prijaznost pa trajata samo velikonočni teden. Ko mine velika noč, mine tudi mir in stare strasti se razpalijo znova.

V Guatemali, deželi vulkanov, romajo domačini, Mayas, ob velikonočnem času na ognjenike in mečevo žrelo rože, da bi pomirili zle duhove za bodoče leto. Tudi Evropejci hodijo ob tem času na ognjenike, toda oni pravijo temu »ekskurzija« in mesto rož nosijo s seboj fotografske aparate.

V južnem Kitaju slave velikonočne praznike kar 14 dni. Med tem časom počiva vsako delo, vse trgovine so zaprte, prebivalstvo pa se razveseljuje zunaj na ulicah in cestah. Medtem, ko odmevajo po cestah radostni klici, pa se iz zaprtih hiš čuje zamolklo bobnenje. Kaj naj to pomeni? Bo-

Dvonedstropni vlak so uvedli na celi progi Lübeck-Hamburg. Lokomotiva je zadaj in jo je mogoče tudi videti iz zadnjega voza

Mrtvi in dva živa

Takrat si žel pohvalo, jaz pa grajo. In tako se je dogodilo, da so tebe proglasili za junaka, mene pa za figovca. Vse to je imelo svoje posledice, gospodarske, predvsem pa moralne. Ti si me prehitel. In jaz sem ostal za teboj. Zato, ker sem bil pametnejši med nama.

Z nenadnim sunkom je Lüdersen potisnil papirje od sebe. Postal je zelo rdeč.

»To si mi nekoč že govoril,« je dejal ostro, »tega mi ni treba več ponavljati.«

Toda Berger je bil zdaj v takem stanju, da ga to ni mnogo brigalo.

»Pomislil na Quisthusa,« je dejal. »Ali ni ravno tako napravil kakor ti? Ali je bilo to pametno? Kaj misliš, ali bi prišel sam na to, ko bi šele zdaj mogel reči svojo misel? Ne, njega so prav tako presenetili, kakor so tebe. Tudi on je najbrž iz samega strahu prešel v protinapad.«

»Tudi on?«

»Da, ponavljam: tudi on. Ali res misliš, da mi boš solil pamet s trditvijo, da te je vodil tvoj junaški pogum?«

»Misli, kakorkoli hočeš. Ne bo se ti posrečilo, da me iz same nevoščljivosti ponižaš.«

»Ali res misliš, da sem nevoščljiv Quisthusu?«

»Kdo pa misli Quisthusa!«

»Jaz. Oba sta namreč na isti ravni. Če si ti junak, potem je on tudi. Mislim pa, da bi prav rad zamenjal z menoj, samo da bi lahko živel kakor jaz, figovec. Kajti

kaj ima od vsega? Ali mi lahko odgovoriš na to? Potem te bom rad prosil odpuščanja in odšel.«

Lüdersen ga je pogledal mrzlo in z leno dostojanstvenostjo.

»Dobro je, da pustiva Quisthusa v miru počivati,« je dejal.

»Ne moreš mi odgovoriti. Izogibaš se mi?«

»Lahko ti odgovorim samo to, da je umrl častno.«

Berger je priklimal. »Da,« je rekel, »toda ta čast je bila draga. Napisali ste mu prelep nekrolog in mu pretresljivo vpili »živio«. A potem? Kdo pa se ga je še potem spomnil? Kdo od vas je pomislil na to, da je imel ženo in otroka, ki jima je služil kruh in ki zdaj tako rekoč ležita na cesti?«

Nastal je kratek premolk. Berger je napeto čakal, Lüdersen pa se je pustil čakati in je na njegov pogled odgovarjal z ošabnim omalovaževanjem. Nazadnje je rekel:

»Nikdo ni pogumen samo radi denarja.«

Berger se je nasmejaj trdo in nenavadno. »Kakopak,« je dejal. »Ravno radi denarja si bil tako pogumen. Za štiri sto kron si dal svoje življenje na kocko, če si sploh to napravil.«

»Kdo pa govori o denarju? Dobro veš, kaj mislim?«

»No, prav imaš. Nikdo ni pogumen radi denarja. Dobro, kaj pa oni, ki so po splošnem računu dobili boljši del? Ljudje, ki se je zanje žrtvoval, ki je radi njih šel v smrt? Ali ti niso bili dolžni, da poskrbijo za žalujoče ostale, da ti ne bi trpeli pomanjkanja? To je najmanj, kar morajo storiti. Quisthusova žena je izgubila svojega moža, otrok svojega očeta. Ali to ni dovolj? Kakšen smisel ima to, da jih še dalje pustite trpeti?«

Lüdersen je nevoljno stresel z glavo. »Ti pretiravaš,

kakor vedno. Saj imata vendar pokojnino. To ti je znano tako dobro kakor meni.«

Resnično, — tretjino plače. Pred par meseci sem govoril z gospo. Sin služi nekje kot tekač, mati ga je morala dati njegovi stari materi, sama pa mora nekje služiti kot gospodinja, da se lahko preživi. Tako ravnajo z mrtvim junakom, živega pa imenujejo za poštnega ravnatelja. Zakaj? Zato ker je odnesel zdravo kožo. Postavim, da so te takrat ranili in onemogočili za delo, kaj misliš, kako bi ti to poplačali? Dali bi ti pokojnino, ki bi od nje mogel komaj živeti. Ravno tako kakor po vojni: pohabljeni junaki so morali plačati račun za vojno. Z utripajočimi in ganjenimi srci kličevo živio, govorimo pretresljive govore v spomin mrtvih, svojih dolžnosti do njihovih svojcev pa ne prevzamemo nase.«

Lüdersen se je naslonil na zid in ga gledal. »Saj znaš lepo govoriti,« je dejal.

»Da, ti lahko norce briješ. Toda meni je to vseeno. Saj neizrečeno slabo odtehta moja bistvenost. To, da sem zdaj tako zgovoren, pa prihaja najbrž od tega, ker sem se zelo dolgo pripravljal. Nikakor ne improviziram tukaj pred teboj. Te stvari sem dobro premislil v teh devetih letih. Sicer pa lahko, da sem macec razburjen, toda poskusiti hočem, da se pomirim.«

Izmučen je sedel, si podprl glavo z rokami in se zazrl pred sebe. Lüdersen ga je gledal za trenotek, nato pa se je dvignil z mirno dostojanstvenostjo in prižgal luč. Stopil je k oknu in spustil zaveso. Vse to je storil z neko lagodnostjo, kakor da mu je bilo mnogo do tega, da pokaže, da ima mirno vest in se ničesar ne boji.

Ko je bil znova sedel, je Berger dvignil svoj pogled. Njegov obraz je dobil izraz bolečine.

»Ali se še kaj spomniš Quisthusa?« je vprašal.

Lüdersen je priklimal kratko in godrnjajoče.